

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ Ε.Α. ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αρ. 74308/10)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

30 Ιουλίου 2015

Η απόφαση αυτή θα καταστεί οριστική υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να επέλθουν αλλαγές ως προς τη μορφή.

Στην υπόθεση Ε.Α. Ε.Α. κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα) που συνεδρίασε σε τμήμα με την ακόλουθη σύνθεση :

Isabelle Berro, *Πρόεδρος,*

Elisabeth Steiner,

Khanlar Hajiyev,

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Julia Laffranque,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο, *Δικαστές,*

και με τη σύμπραξη του Søren Nielsen, *Γραμματέα Τμήματος,*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 7 Ιουλίου 2015,

Εξέδωσε την παρούσα απόφαση που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από προσφυγή (αρ. 74308/10) την οποία άσκησε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας ένας Ιρανός υπήκοος, ο Ε.Α. (« ο προσφεύγων »), ο οποίος προσέφυγε στο Δικαστήριο στις 9 Δεκεμβρίου 2010 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών («η Σύμβαση»). Η πρόεδρος του τμήματος έκανε δεκτό το αίτημα του προσφεύγοντος για μη κοινοποίηση της ταυτότητας του (άρθρο 47 § 4 του Κανονισμού).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από τις δικηγόρους Αθηνών και Χίου Ι.Μ Τζεφεράκου και Ν. Στραχίνη αντίστοιχα. Η Ελληνική Κυβέρνηση (« η Κυβέρνηση ») εκπροσωπήθηκε από τους πληρεξουσίους της, τον κ. Δ. Καλόγηρο, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και την κ. Κ. Καραβασίλη, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 6 Μαρτίου 2013, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

I. ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1977.

A. Η σχετική με την απέλαση και την κράτηση του προσφεύγοντος διαδικασία

5. Ο προσφεύγων ήταν αξιωματούχος του κράτους στο Ιράν. Ήταν αντίθετος προς το καθεστώς και δημοσίευε τακτικά άρθρα στον τύπο με τα οποία ασκούσε κριτική στο ιρανικό καθεστώς. Υποστηρίζει ότι είχε υποβάλει την παραίτησή του στους ανωτέρους του και ότι δεν είχε γίνει δεκτή.

6. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι συνελήφθη και ότι κρατήθηκε για πενήντα ημέρες, ότι υπέστη βασανιστήρια και ότι εν συνεχεία κατηγορήθηκε ότι επιδόθηκε με την πολιτική του δράση και τις δημοσιεύσεις του στον τύπο σε αντικυβερνητικές δραστηριότητες. Καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης και αφού εξέτισε την ποινή του αποφάσισε να εγκαταλείψει την χώρα του. Στην Ελλάδα έφτασε στις 2 Αυγούστου 2010. Υποστηρίζει ότι έκανε αίτηση πολιτικού ασύλου αλλά ότι οι αρχές δεν καταχώρισαν την αίτησή του. Προσθέτει ότι οι αρχές πέταξαν στον κάδο των απορριμμάτων τα έγγραφα που είχε υποβάλει για να αποδείξει ότι ήταν αντικαθεστωτικός στο Ιράν. Αφού τα σχετικά έγγραφα ελήφθησαν από τον κάδο των απορριμμάτων στη συνέχεια δημεύθηκαν από τις ελληνικές αρχές οι οποίες του τα επέστρεψαν στις 26 Αυγούστου 2010.

7. Ο προσφεύγων παρουσιάστηκε ενώπιον του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αλεξανδρούπολης. Στις 4 Αυγούστου 2010, ο Εισαγγελέας αποφάσισε να μην ασκήσει ποινική δίωξη προκειμένου να προωθήσει τον προσφεύγοντα στην χώρα καταγωγής του. Ωστόσο, η εν λόγω προώθηση δεν πραγματοποιήθηκε.

8. Στις 5 Αυγούστου 2010, ο Προϊστάμενος της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αλεξανδρούπολης αποφάσισε να θέσει τον προσφεύγοντα υπό προσωρινή κράτηση έως ότου ληφθεί απόφαση για την απέλασή του εντός προθεσμίας τριών ημερών.

9. Με απόφαση της 8^{ης} Αυγούστου 2010, ο Προϊστάμενος της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αλεξανδρούπολης διέταξε την απέλαση του προσφεύγοντος για παραβίαση

του άρθρου 83 του Νόμου 3386/2005. Διέταξε επίσης τη συνέχιση της κράτησής του για περίοδο η οποία δεν μπορούσε να υπερβαίνει τους έξι μήνες με την αιτιολογία ότι ήταν ύποπτος φυγής. Η απόφαση ανέφερε ότι ο προσφεύγων είχε ενημερωθεί σε γλώσσα που καταλάβαινε καλά (την αγγλική) για τα δικαιώματα και τους λόγους κράτησής του. Ανέφερε ότι η άσκηση προσφυγής εκ μέρους του, θα είχε ως αποτέλεσμα την αναστολή της εφαρμογής της εν λόγω απόφασης μόνον ως προς το σκέλος της απέλασης .

10. Στις 12 Αυγούστου 2010, ο προσφεύγων μεταφέρθηκε στους χώρους της συνοριακής αστυνομίας της Βέννας. Την ίδια ημέρα, ο προσφεύγων επανέλαβε με φαξ, με τη μεσολάβηση του Ελληνικού Συμβουλίου για τους πρόσφυγες την επιθυμία του να καταχωρηθεί το αίτημα ασύλου του.

11. Σε ημερομηνία που δεν διευκρινίζεται, ο προσφεύγων μεταφέρθηκε στο συνοριακό φυλάκιο των Κήπων για να απελαθεί στην Τουρκία αλλά η απέλασή του τελικά αναβλήθηκε.

12. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι στις 21 Αυγούστου 2010, τον επισκέφθηκαν αστυνομικοί του συνοριακού σταθμού της Βέννας όπου κρατούνταν και του εξήγησαν ότι εάν υπέβαλε ο ίδιος και όχι μέσω της αστυνομίας αίτημα ασύλου θα αφηνόταν ελεύθερος σε λίγες ημέρες. Εν συνεχεία του παρουσίασαν να υπογράψει ένα έγγραφο το περιεχόμενο του οποίου ήταν ακατανόητο για τον προσφεύγοντα.

13. Στις 23 Αυγούστου 2010, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες ζήτησε εκ νέου από την Αστυνομική Διεύθυνση Ροδόπης την καταχώρηση του αιτήματος ασύλου του προσφεύγοντος.

14. Στις 25 Αυγούστου 2010, ο προσφεύγων μεταφέρθηκε στους χώρους της συνοριοφυλακής Σουφλίου. Εκεί τον επισκέφθηκαν οι εκπρόσωποι της αστυνομικής διεύθυνσης και τον ενημέρωσαν ότι το έγγραφο που είχε υπογράψει βεβαίωνε ότι δεν επιθυμούσε να υποβάλει αίτημα ασύλου επειδή δεν διωκόταν στο Ιράν και ότι είχε εγκαταλείψει την χώρα του όχι για πολιτικούς αλλά για οικονομικούς λόγους. Την ίδια ημέρα, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες έστειλε φαξ στην Αστυνομική Διεύθυνση Αλεξανδρούπολης, επαναλαμβάνοντας ότι ο προσφεύγων είχε εκφράσει

επανειλημμένως την επιθυμία του να καταθέσει αίτημα ασύλου και υπογράμμισε ότι η το αίτημά του αυτό δεν είχε καταχωρηθεί έως εκείνη την ημέρα.

15. Στις 26 Αυγούστου 2010, ο προσφεύγων κατέθεσε εγγράφως νέο αίτημα ασύλου. Οι αρχές καταχώρισαν το αίτημα αυτό. Την ίδια ημέρα, ο προσφεύγων ζήτησε από το Υπουργείο Κοινωνικής Αλληλεγγύης να του βρει μια μονάδα φιλοξενίας σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα 220/2007.

16. Στις 30 Αυγούστου 2010, ο προσφεύγων άσκησε αντιρρήσεις ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης κατά της κράτησής του. Ζητούσε να εξεταστεί η νομιμότητα αυτής ως προς το αίτημα ασύλου και τις απαραίδεκτες συνθήκες κράτησης.

17. Στις 3 Σεπτεμβρίου 2010, η Πρόεδρος του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης έκρινε ότι η κράτηση ήταν νόμιμη και απέρριψε τις αντιρρήσεις. Δέχτηκε ιδίως ότι η κατάθεση αίτησης ασύλου από πλευράς προσφεύγοντος δεν καθιστούσε αυτοδικαίως παράνομη τη συνέχιση της κράτησής του εν όψει απέλασης. Έκρινε ότι η κράτηση επιβαλλόταν από λόγους δημοσίους συμφέροντος, ιδίως την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης. Υποστήριζε ότι από την δικογραφία δεν προέκυπτε ότι ο προσφεύγων είχε παρεμποδιστεί να υποβάλει την αίτησή ασύλου του. Τέλος έκρινε ότι ο προσφεύγων δεν είχε αποδείξει, με «επαρκώς σοβαρούς» ισχυρισμούς, ότι οι αρχές αρνήθηκαν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα των συνθηκών κράτησης και υπογράμμισε ότι η πρακτική της διοίκησης έδειχνε «θέληση για βελτίωση των συνθηκών στους χώρους κράτησης» (απόφαση Ρ80/2010).

18. Στις 6 Οκτωβρίου 2010, ο προσφεύγων κατέθεσε νέες αντιρρήσεις κατά της κράτησής του ενώπιον του Προέδρου του Διοικητικού Πρωτοδικείου. Ανέφερε ιδίως ότι η κράτησή του δεν ήταν απαραίτητη λόγω του ότι μπορούσε να φιλοξενηθεί στην Αθήνα από τον συμπατριώτη του Μ.Η., ότι η απέλασή του δεν μπορούσε ένα πραγματοποιηθεί λόγω του ότι εκκρεμούσε το αίτημα ασύλου του και ότι οι συνθήκες κράτησής του συνεχώς επιδεινώνονταν. Περιέγραφε για το σκοπό αυτό τον υπερπληθυσμό, την έλλειψη συνθηκών υγιεινής, τη μη πρόσβαση σε φως ημέρας και προσκόμιζε μεταξύ άλλων επιστολή του εκπροσώπου της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες στην Ελλάδα που ανέφερε τις διαπιστώσεις μιας

επίσκεψης στο τμήμα συνοριοφυλακής de Σουφλίου, η οποία είχε γίνει από τις 29 Σεπτεμβρίου ως την 1^η Οκτωβρίου 2010.

19. Στις 8 Οκτωβρίου 2010, ο Πρόεδρος του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης εξέτασε τις νέες αντιρρήσεις και τις έκανε δεκτές. Αναφέρθηκε ιδίως στο αίτημα ασύλου του προσφεύγοντος το οποίο εκκρεμούσε και στο ότι ο προσφεύγων δεν κρατούνταν σε «χώρο κατάλληλο» για μια κράτηση η οποία εκτεινόταν σε περίοδο έξι μηνών (απόφαση αρ. Ρ106/2010).

20. Δυνάμει της απόφασης 9760/20-3224/1-ε του Προϊσταμένου της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αλεξανδρούπολης, ήρθη η κράτηση του προσφεύγοντος. Σύμφωνα με την ίδια απόφαση, ο προσφεύγων έπρεπε να εγκαταλείψει την ελληνική επικράτεια μετά από περίοδο τριάντα ημερών.

21. Στις 19 Οκτωβρίου 2010, ο προσφεύγων είχε συνέντευξη ενόψει της χορήγησης ασύλου ενώπιον της Επιτροπής για τους πρόσφυγες με έδρα την Αλεξανδρούπολη. Υποστηρίζει ότι κατά τη διάρκεια της συνέντευξης αυτής, οι διερμηνείς (ένας Αφγανός και ένας αστυνομικός) δεν είχαν τις απαραίτητες γλωσσικές γνώσεις για να μεταφέρουν με ακρίβεια τους ισχυρισμούς του. Επιπλέον, υποστηρίζει ότι οι αρχές έκαναν αρνητικά σχόλια για αυτόν και αμφισβήτησαν χωρίς λόγο την εγκυρότητα των εγγράφων που είχε προσκομίσει για να αποδείξει την αλήθεια των ισχυρισμών του. Μετά την συνέντευξή του, χορηγήθηκε στον προσφεύγοντα πιστοποιητικό αιτούντος άσυλο.

22. Στις 2 Νοεμβρίου 2010, ο Διευθυντής της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αλεξανδρούπολης απέρριψε το αίτημα ασύλου του προσφεύγοντος και διέταξε την εκτέλεση της απόφασης απέλασης εντός προθεσμίας εξήντα ημερών από την κοινοποίηση της απορριπτικής απόφασης. Η απόφαση του Αστυνομικού Διευθυντή ήταν διατυπωμένη ως εξής:

« Λαμβάνοντας υπόψη (...) τα στοιχεία του φακέλου και της συνέντευξης, η Επιτροπή έκρινε, ομόφωνα, ότι ο αιτών δεν πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται από το νόμο για να αναγνωριστεί ως πρόσφυγας και να του χορηγηθεί άσυλο. Στην αρχική του αίτηση δήλωσε ότι έφυγε από τη χώρα του επειδή η ζωή του βρισκόταν σε κίνδυνο, ότι φοβόταν ότι θα διωκόταν και θα στερούνταν την ελευθερία του (...) εξαιτίας του ότι ήταν

δημοσιογράφος και πρώην αξιωματικός του στρατού και ότι φυλακίστηκε (...) εξαιτίας των πολιτικών του πεποιθήσεων για πενήντα ημέρες κατά τη διάρκεια των οποίων βασανίστηκε. Αφέθηκε ελεύθερος αφού κατέβαλε ως εγγύηση το ποσό των 100 000 000 Ριάλ (...). Εν συνεχεία καταδικάστηκε σε δύο έτη φυλάκισης και κρατήθηκε (...) για ένα έτος. Ωστόσο, ενώπιον της Επιτροπής δήλωσε ότι συνελήφθη και φυλακίστηκε επειδή έγραφε άρθρα κατά του πολιτικού καθεστώτος της χώρας του, χωρίς να έχει υποστεί βασανιστήρια. Δήλωσε ότι εξαγόρασε την ποινή του και ότι αφέθηκε ελεύθερος με την υποχρέωση να διαμένει σε μια άλλη πόλη του Ιράν, υποχρέωση που δεν θέλησε να εκτελέσει και ότι έτσι αποφάσισε να φύγει από το Ιράν για άλλη χώρα. Στο Ιράν, υπηρετούσε στον στρατό ως αξιωματικός και συγχρόνως συνέτασσε άρθρα κατά της Κυβέρνησης. Οι ισχυρισμοί αυτοί δεν μπορούν να θεμελιώσουν φόβο δίωξης από τις αρχές της χώρας του για λόγους που αφορούν τη φυλή, τη θρησκεία, την εθνικότητα, την κοινωνική τάξη ή τις πολιτικές πεποιθήσεις [του ενδιαφερομένου] και η οποία θα επέτρεπε να αναγνωριστεί ο ενδιαφερόμενος ως πρόσφυγας. (...) Κατά συνέπεια η αίτησή του είναι προδήλως αβάσιμη και καταχρηστική, καθόσον από τα ανωτέρω συνάγεται ότι κάνει χρήση της αίτησης και της διαδικασίας ασύλου για να διευκολύνει τη διαμονή του εδώ και για να βρει εργασία και να βελτιώσει τις συνθήκες διαβίωσής του. »

23. Από τον φάκελο προκύπτει ότι ο προσφεύγων αναχώρησε από την Ελλάδα σε αδιευκρίνιστη ημερομηνία και ότι σήμερα βρίσκεται στη Σουηδία, όπου και του χορηγήθηκε το καθεστώς του πρόσφυγα.

24. Στις 22 Νοεμβρίου 2010 δημοσιεύθηκε το Προεδρικό Διάταγμα 114/2010 σχετικά με το καθεστώς του πρόσφυγα. Το εν λόγω διάταγμα επανεισήγαγε το δικαίωμα των αιτούντων άσυλο να ζητήσουν την επανεξέταση της αίτησής τους από τη διοίκηση (από επιτροπή αποτελούμενη από έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Εσωτερικών ή του Υπουργείου Δικαιοσύνης, έναν εκπρόσωπο της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε και από έναν νομικό ειδικευμένο στα ανθρώπινα δικαιώματα ή στο δίκαιο των προσφύγων).

25. Σύμφωνα με το άρθρο 32 του διατάγματος, ο προσφεύγων διέθετε προθεσμία τριών μηνών για να ζητήσει την επανεξέταση της αίτησής του. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι αναχώρησε από την Ελλάδα πριν την κοινοποίηση της απόφασης με

την οποία απορρίφθηκε η αίτηση ασύλου του. Ως εκ τούτου, δεν έκανε χρήση της δυνατότητας αυτής.

B. Οι συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος

1. Η εκδοχή του προσφεύγοντος

26. Ο προσφεύγων κρατήθηκε στα συνοριακά φυλάκια Σουφλίου και Βέννας. Ειδικότερα, κατά την κράτησή του κρατήθηκε στο συνοριακό φυλάκιο Σουφλίου, και εν συνεχεία μεταφέρθηκε στο συνοριακό φυλάκιο Βέννας. Μια εβδομάδα αργότερα μεταφέρθηκε και πάλι στο Σουφλί. Υπογραμμίζει ότι οι συνθήκες κράτησης στους χώρους αυτούς καθιστούν αδύνατη ακόμη και μια κράτηση σύντομης διάρκειας. Υποστηρίζει ότι κατά την κράτησή του, δεν βγήκε ποτέ από τα κτίρια και δεν είδε ποτέ τον ουρανό, γεγονός που είχε άσχημες συνέπειες στη σωματική και ψυχολογική του υγεία.

27. Τον περισσότερο χρόνο, το συνοριακό φυλάκιο Σουφλίου φιλοξενούσε μεταξύ 100-150 άνδρες, γυναίκες και παιδιά σε έναν χώρο για 35-39 άτομα. Ορισμένοι κρατούμενοι, μεταξύ των οποίων και ο ίδιος ο προσφεύγων, αναγκάζονταν να κοιμούνται στο πάτωμα, κοντά στα βρώμικα νερά των τουαλετών, ή ακόμη και να κάθονται. Η πρόσβαση στο τηλέφωνο ήταν πολύ περιορισμένη και έπρεπε να προμηθευτεί κανείς τηλεκάρτα, γεγονός που εξαρτιόταν από την καλή διάθεση των φυλάκων. Στους χώρους κράτησης δεν υπήρχαν ούτε καρέκλες, ούτε τραπέζια, ούτε ντουλάπες. Ο προσφεύγων δεν είχε στη διάθεσή του κανένα είδος για την προσωπική του καθαριότητα ή υγιεινή. Οι ελάχιστες κουβέρτες ήταν βρώμικες, το νερό δεν ήταν πόσιμο (οι κρατούμενοι έπρεπε να αγοράζουν μπουκάλια μεταλλικό νερό) και το φαγητό ήταν άσχημης ποιότητας.

28. Τέλος, δεν υπήρχε κανένας διερμηνέας και οι κρατούμενοι όπως ο προσφεύγων, δεν ενημερώνονταν για τους λόγους και τη διάρκεια της κράτησής τους. Καμία πληροφορία δεν δινόταν σχετικά με τα δικαιώματα των κρατουμένων και τη διαδικασία ασύλου. Ο προσφεύγων προσπάθησε ανεπιτυχώς να διαμαρτυρηθεί για τις συνθήκες κράτησής του, λόγω του ότι δεν υπήρχε πραγματικός μηχανισμός στους χώρους των αστυνομικών κρατητηρίων Σουφλίου και Βέννας.

2. Η εκδοχή της Κυβέρνησης

29. Η κυβέρνηση περιγράφει τα κέντρα κράτησης στα οποία διέμεινε ο προσφεύγων ως εξής:

30. Στο κέντρο κράτησης Σουφλίου, παρά το γεγονός ότι ο αριθμός των κρατουμένων ήταν δυσανάλογος σε σχέση με τη χωρητικότητά του, το φαγητό των κρατουμένων ήταν εξαιρετικό και το παρείχε τρεις φορές την ημέρα η Νομαρχία Έβρου. Οι ιατροί της διεύθυνσης υγιεινής της περιοχής παρείχαν ιατρικές και φαρμακευτικές υπηρεσίες. Όσα περιστατικά δεν μπορούσαν να αντιμετωπιστούν επί τόπου, μεταφέρονταν στα τοπικά κέντρα υγείας ή στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Αλεξανδρούπολης. Στο συνοριακό φυλάκιο Σουφλίου ένα δημόσιο καρτοτηλέφωνο ήταν στη διάθεση των κρατουμένων και η επικοινωνία αυτών με τους δικηγόρους τους γινόταν χωρίς εμπόδιο. Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις επισκεπτόντουσαν τακτικά το συνοριακό φυλάκιο Σουφλίου και ενημέρωναν τους κρατούμενους για τα δικαιώματά τους.

31. Το κέντρο κράτησης Βέννας, χωρητικότητας 220 ατόμων, φιλοξενούσε 150 κατά την εποχή που φιλοξενούνταν ο προσφεύγων στο κέντρο αυτό (από τις 12 ως τις 25 Αυγούστου 2010). Οι θάλαμοι είχαν θέρμανση κατά τον χειμώνα και είχαν επαρκή αερισμό και φως. Σε κάθε θάλαμο υπήρχε χωριστή τουαλέτα και ντους με ζεστό νερό. Η νομαρχία παρείχε προϊόντα υγιεινής στους κρατούμενους. Οι χώροι απολυμαίνονται, απεντομώνονται και βάζονται τακτικά. Κάθε κρατούμενος διέθετε κρεβάτι, στρώμα, μαξιλάρι, δύο σεντόνια και δύο ή τρεις κουβέρτες. Είδη ένδυσης προσφέρονταν στους κρατούμενους που δεν είχαν αρκετά.

32. Το κέντρο είχε ένα γιατρό και μια νοσοκόμα. Λαμβανόντουσαν μέτρα για την αντιμετώπιση των επειγόντων περιστατικών.

33. Διάφορα εστιατόρια με τα οποία οι αρχές είχαν συνάψει σχετικές συμβάσεις διασφάλιζαν τη σίτιση των κρατουμένων. Τα εστιατόρια αυτά προσέφεραν γεύματα για το ποσό των 5,87 ευρώ ανά ημέρα και ανά κρατούμενο. Τα γεύματα δεν περιέχουν τροφές απαγορευμένες από τη θρησκεία των κρατουμένων.

34. Ο προαυλισμός των κρατουμένων γίνεται καθημερινά ανάλογα με τον αριθμό των κρατουμένων και την εποχή. Σε μία μέρα είναι δυνατόν να προαυλιστούν κρατούμενοι δύο ή τριών θαλάμων.

II. ΤΟ ΟΙΚΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

35. Το οικείο εθνικό δίκαιο και η πρακτική περιγράφονται στις αποφάσεις *Bygylashvili κατά Ελλάδα* (αρ. 58164/10, 25 Σεπτεμβρίου 2012), *Barjamaj κατά Ελλάδα* (αρ. 36657/11, 2 Μαΐου 2013), *Horshill κατά Ελλάδα* (αρ. 70427/11, 1^η Αυγούστου 2013), *Khuroshvili κατά Ελλάδα* (αρ. 58165/10, 12 Δεκεμβρίου 2013) και *B.M. κατά Ελλάδα* (αρ.° 53608/11, 19 Δεκεμβρίου 2013).

III. ΟΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

A. Οι διαπιστώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόληψη των βασανιστηρίων και των απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών ή μεταχειρίσεων (CPT)

1. Η Έκθεση της 17^{ης} Νοεμβρίου 2010, η οποία συντάχθηκε μετά την επίσκεψη που έλαβε χώρα μεταξύ 17 και 29 Σεπτεμβρίου 2009

36. Οι χώροι του αστυνομικού φυλακίου Βέννας είχαν επισήμως χωρητικότητα 222 ατόμων, και κατά την επίσκεψη, φιλοξενούσαν 201 άρρενες κρατουμένους σε πέντε μεγάλους θαλάμους. Το κέντρο βρισκόταν στην ίδια κατάσταση με αυτή που διαπιστώθηκε το 2007 : με ανεπαρκές φως, βρώμικο και κακοσυντηρημένο, με σπασμένα τζάμια. Στις 8 Αυγούστου 2009, το συνδικάτο της τοπικής αστυνομίας έστειλε επιστολή στις περιφερειακές αρχές της Ροδόπης ζητώντας επείγοντα μέτρα προκειμένου να βελτιωθούν οι υλικές συνθήκες και οι συνθήκες υγιεινής, συμπεριλαμβανομένης της τακτικής καθαριότητας των θαλάμων και της εγκατάστασης χώρου για τους ασθενείς. Ωστόσο, οι αρχές δεν έκαναν καμία ενέργεια λόγω έλλειψης οικονομικών πόρων.

37. Παρά την ύπαρξη δύο μεγάλων χώρων προαυλισμού, οι κρατούμενοι μπορούσαν να βγαίνουν μόνον ανά δύο ημέρες και για δύο ώρες.

2. Η έκθεση της 10^{ης} Ιανουαρίου 2012, η οποία συντάχθηκε μετά από την επίσκεψη που έλαβε χώρα μεταξύ 19 και 27 Ιανουαρίου 2011

38. Η Αστυνομική Διεύθυνση και το συνοριακό φυλάκιο Σουφλίου αποτελούνταν από ένα μονώροφο κτίριο που προορίζονταν για την κράτηση. Το κτίριο περιλάμβανε δύο στενούς θαλάμους που τους χώριζε ένα παραβάν. Κάθε θάλαμος είχε μια υπερυψωμένη παλτόφορμα στην οποία κοιμόντουσαν οι κρατούμενοι. Υπήρχε επίσης ένας κοινός χώρος απ'όπου υπήρχε πρόσβαση σε έναν χώρο ντους και τουαλέτας. Η συνολική επιφάνεια του χώρου κράτησης ήταν 110 τ.μ.. Την ημέρα που έγινε η επίσκεψη της CPT, κρατούνταν 146 άντρες. Για να έχει κάποιος πρόσβαση στους θαλάμους έπρεπε να δρασκελίσει σώματα αφού κάθε τετραγωνικό εκατοστό του πατώματος ήταν κατειλημμένο. Ορισμένοι κρατούμενοι κοιμόντουσαν ακόμη και στον χώρο τον μεταξύ της οροφής του ντους και της σκεπής. Η οσμή των σωμάτων ήταν αφόρητη. Λειτουργούσε μόνον μία τουαλέτα καθώς και ένα ντους με κρύο νερό. Πολλά άτομα ανέφεραν στην αποστολή ότι το πρωί ουρούσαν σε πλαστικά μπουκάλια ή σακούλες. Ο φωτισμός και ο εξαερισμός δεν ήταν ικανοποιητικοί. Δεν υπήρχε δυνατότητα σωματικής άσκησης έξω. Ούτε το φαγητό ήταν αρκετό και υπήρχαν παράπονα ότι οι πιο δυνατοί εμπόδιζαν τους άλλους να τρώνε τη μερίδα τους. Περίπου 65 άτομα κρατούνταν στο κέντρο για πάνω από τέσσερις εβδομάδες και 13 για πάνω από τρεισήμισι μήνες.

B. Ο εκπρόσωπος στην Ελλάδα της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες

39. Με επιστολή που απηύθυνε στο Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, ο εκπρόσωπος στην Ελλάδα της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες ανέφερε όσα διαπίστωσε μετά από επίσκεψη στο συνοριακό φυλάκιο Σουφλίου, η οποία έγινε από τις 29 Σεπτεμβρίου έως την 1^η Οκτωβρίου 2010.

40. Ο εκπρόσωπος διαπίστωνε ότι ο χώρος κράτησης αποτελούνταν από δύο θαλάμους, χωρίς διαχωριστικό, με κρεβάτια από τσιμέντο και στρώματα στη σειρά. Δίπλα από αυτά, σε στενούς διαδρόμους υπήρχαν σομιέδες από ξύλο, καλυμμένοι με χαρτόνια και κουβέρτες που χρησίμευαν ως κρεβάτια για τους υπεράριθμους

κρατούμενους. Ο χώρος ήταν σε κατάσταση αδιαχώρητου λόγω του μεγάλου αριθμού κρατουμένων και το πέρασμα από τον ένα θάλαμο στον άλλο ήταν αδύνατο. Η ατμόσφαιρα του θαλάμου ήταν αποπνικτική επειδή δεν αεριζόταν αρκετά. Τα παράθυρα ήταν ψηλά και δεν εξασφάλιζαν επαρκή εξαερισμό ούτε φωτισμό. Τα στρώματα και οι κουβέρτες ήταν βρώμικα. Οι δύο τουαλέτες και τα δύο ντους βρισκότουσαν στον χώρο κράτησης και ήταν βρώμικα και γεμάτα απορρίματα. Η πλειονότητα των κρατουμένων ήταν ξαπλωμένοι καθώς δεν υπήρχε χώρος για να κυκλοφορεί κανείς. Δεν υπήρχε κανένα ενημερωτικό φυλλάδιο για το νομικό καθεστώς των κρατουμένων και τα δικαιώματά τους.

41. Οι γυναίκες κρατούμενες είχαν εκφράσει τη σύγχυσή τους και την απόγνωση τους για τις συνθήκες κράτησης, οι οποίες κατά τους ισχυρισμούς τους ήταν αφόρητες: βρώμικα στρώματα και κουβέρτες, κοινός χώρος κράτησης με τους άντρες, κοινές και βρώμικες τουαλέτες, δεν υπήρχε η δυνατότητα να είναι κανείς καθαρός, έλλειψη ειδών προσωπικής καθαριότητας (σαπούνι, σαμπουάν, χαρτί υγείας, σερβιετών, οδοντόβουρτσας και οδοντόπαστας), δεν υπήρχε η δυνατότητα για πλύσιμο των ρούχων και των εσωρούχων και επίσης δεν υπήρχε δυνατότητα για σωματική άσκηση.

42. Πολλοί κρατούμενοι παραπονιόντουσαν για δερματολογικές και γαστρεντερολογικές παθήσεις καθώς και για το ότι ο ιατρός δεν επισκεπτόταν τον θάλαμο για να εξετάσει τους κρατούμενους, αλλά διανέμονταν αναλγητικά από τα κάγκελα της πόρτας. Εάν οι κρατούμενοι χρειαζόντουσαν άλλου είδους ιατρικών φροντίδων, έπρεπε να επωμιστούν τα σχετικά έξοδα. Οι κρατούμενοι έπρεπε επίσης να πληρώνουν για τις φωτογραφίες ταυτότητας που τραβούσαν οι αρχές για να τις επισυνάψουν στα διάφορα έγγραφα.

43. Η επιστολή κατέληγε ότι η κατάσταση που επικρατούσε στο συνοριακό φυλάκιο προσέβαλε την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και έθετε σε κίνδυνο όχι μόνον τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα αλλά και την ίδια τη ζωή τους.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΛΟΓΩ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΕΥΓΟΝΤΟΣ

44. Ο προσφεύγων παραπονείται για τις συνθήκες κράτησης στους χώρους των συνοριακών φυλακίων του Σουφλίου και της Βέννας. Επικαλείται το άρθρο 3 της Σύμβασης, διάταξη που έχει ως εξής:

Άρθρο 3

«Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθή εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχειρίσιν απανθρώπων ή εξευτελιστικάς».

A. Επί του παραδεκτού

45. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η εν λόγω αιτίαση δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και ότι δεν αντίκειται σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου, και επομένως το Δικαστήριο την κηρύσσει παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

46. Η Κυβέρνηση παραπέμπει στην εκδοχή της σχετικά με τις συνθήκες κράτησης στα επίμαχα κέντρα κράτησης. Υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων εγείρει γενικές αιτιάσεις και ισχυρισμούς, και μάλιστα χωρίς να παραθέτει διευκρινίσεις σχετικά με την ύπαρξη συγκεκριμένων περιστατικών που θα επέτρεπαν να αποδειχθεί ότι υπέστη σωματική ή ψυχολογική πίεση τέτοιας έκτασης που να μπορεί να χαρακτηριστεί ως εξευτελιστική μεταχείριση (βλ. ανωτέρω παράγραφοι 29-34).

47. Ο προσφεύγων αναφέρεται στην δική του εκδοχή όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης (βλ. ανωτέρω παράγραφοι 26-28).

48. Όσον αφορά τις γενικές αρχές σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 3 της Σύμβασης σε υποθέσεις όπου τίθενται ζητήματα παρόμοια με αυτά της υπό κρίση υπόθεσης, το Δικαστήριο παραπέμπει στην οικεία νομολογία του επί του θέματος (βλ. ιδίως, *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], αρ. 30210/96, §§ 90-94, CEDH 2000-XI, *Peers κατά Ελλάδα*, αρ. 28524/95, §§ 67-68, CEDH 2001-III, *Kalachnikov κατά Ρωσίας*,

αρ. 47095/99, § 95, CEDH 2002-VI, *Riad και Idiab κατά Βελγίου*, αρ. 29787/03 και 29810/03, § 97, 24 Ιανουαρίου 2008, *Tabesh*, n° 8256/07, §§ 34-37, 26 Νοεμβρίου 2009, *Rahimi κατά Ελλάδα*, αρ. 8687/08, §§ 59-62, 5 Απριλίου 2011, *R.U. κατά Ελλάδα*, αρ.° 2237/08, §§ 54-56, 7 Ιουνίου 2011, *A.F. κατά Ελλάδα*, αρ. 53709/11, §§ 68-70, 13 Ιουνίου 2013, *de los Santos και de la Cruz κατά Ελλάδα*, αρ. 2134/12 και 2161/12, § 43, 26 Ιουνίου 2014).

49. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει επίσης ότι έχει συμπεράνει την παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης, επανειλημμένως, σε υποθέσεις κατά της Ελλάδας σχετικές με τις συνθήκες κράτησης αλλοδαπών στα κέντρα κράτησης Σουφλίου και Βέννας (*S.D. κατά Ελλάδα*, αρ. 53541/07, 11 Ιουνίου 2009, *R.U. κατά Ελλάδα*, (προαναφερθείσα), *B.M. κατά Ελλάδα*, (προαναφερθείσα), *C.D. και λοιποί κατά Ελλάδα*, αρ. 33441/10, 33468/10 και 33476/10, 19 Δεκεμβρίου 2013 και *F.H. κατά Ελλάδα*, αρ. 78456/11, 31 Ιουλίου 2014).

50. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι ο προσφεύγων κρατήθηκε από τις 2 Αυγούστου ως τις 8 Οκτωβρίου 2010 στα κέντρα κράτησης Σουφλίου και Βέννας, ήτοι για χρονικό διάστημα δύο μηνών.

51. Λαμβανομένων υπόψη των διαπιστώσεων στις οποίες κατέληξε στις προαναφερθείσες αποφάσεις, και ιδίως στις υποθέσεις *B.M. κατά Ελλάδα* και *F.H. κατά Ελλάδα* που αφορούν την ίδια περίοδο με την υπό κρίση υπόθεση, και των διαπιστώσεων που περιέχονται στις εκθέσεις των διαφόρων εθνικών και διεθνών οργανισμών που επισκέφθηκαν τα εν λόγω κέντρα (βλ. ανωτέρω παράγραφοι 35-43), το Δικαστήριο θεωρεί ότι ο προσφεύγων κρατήθηκε υπό αξιοθρήνητες συνθήκες υπερπληθυσμού και υγιεινής, ασύμβατες με το άρθρο 3 της Σύμβασης και οι οποίες απετέλεσαν ως προς τον προσφεύγοντα εξευτελιστική μεταχείριση.

52. Συνεπώς υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης ως προς το θέμα αυτό

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 3 ΚΑΙ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΛΟΓΩ ΑΠΟΥΣΙΑΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ ΓΙΑ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

53. Ο προσφεύγων επικαλείται το άρθρο 3 της Σύμβασης σε συνδυασμό με το άρθρο 13 αυτής και καταγγέλλει την απουσία πραγματικής προσφυγής για την καταγγελία των συνθηκών κράτησης.

A. Επί του παραδεκτού

54. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η εν λόγω αιτίαση δεν είναι αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και ότι δεν αντίκειται σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου και επομένως την κηρύσσει παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

55. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η άσκηση αντιρρήσεων κατά της κράτησης που προβλέπεται από το άρθρο 76 του Νόμου 3386/2005 είναι πραγματική προσφυγή και ότι ο δικαστής είχε την εξουσία να εξετάσει τις συνθήκες κράτησης. Προσκομίζει ορισμένες αποφάσεις του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης για να αποδείξει ότι το εν λόγω δικαστήριο συνήθως εξετάζει το θέμα αυτό κατά την εξέταση της νομιμότητας της κράτησης.

56. Ο προσφεύγων απαντά ότι η ελληνική νομοθεσία, και ιδίως το άρθρο 76 του Νόμου 3386/2005 ακόμη και όπως τροποποιήθηκε με το νόμο 3900/2010, δεν προβλέπει ένδικο βοήθημα που να επιτρέπει σε αλλοδαπό κρατούμενο να παραπονεθεί για τις συνθήκες κράτησης. Υποστηρίζει ότι ο διοικητικός δικαστής δεν είναι σε θέση να διατάξει τη βελτίωση των συνθηκών κράτησης και ότι οι αποφάσεις που παραθέτει η Ελληνική Κυβέρνηση εκδόθηκαν όλες από τον ίδιο δικαστή. Συναφώς, παραθέτει άλλες αποφάσεις του ίδιου δικαστηρίου που αποδεικνύουν κατ' αυτόν ότι το ένδικο βοήθημα (προσφυγή) των αντιρρήσεων στερείται αποτελεσματικότητας, καθόσον υπάρχει –κατά τα λεγόμενά του– μια σαφής πρακτική να μην εξετάζονται οι συνθήκες κράτησης. Ο προσφεύγων υποστηρίζει επίσης ότι κατά την εξέταση του εν λόγω ένδικου βοηθήματος (προσφυγής), ο διοικητικός δικαστής δεν είναι σε θέση να διατάξει

κατάλληλη αποκατάσταση για την ζημία που έχει υποστεί ο ενδιαφερόμενος λόγω των συνθηκών κράτησης.

57. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει την πάγια νομολογία του σύμφωνα με την οποία το άρθρο 13 της Σύμβασης εγγυάται την ύπαρξη εθνικών προσφυγών που επιτρέπουν την εξέταση κάθε «υπερασπίσιμης αξίωσης» θεμελιωμένης στη Σύμβαση και την επιδίκαση κατάλληλης αποκατάστασης. Για το σκοπό αυτό, τα συμβαλλόμενα κράτη έχουν ορισμένη διακριτική ευχέρεια ως προς τον τρόπο με τον οποίο συμμορφώνονται στις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη διάταξη αυτή, και το εύρος της εν λόγω υποχρέωσης ποικίλει ανάλογα με τη φύση της αντλούμενης από τη Σύμβαση αιτίας. Ωστόσο, η προσφυγή που απαιτεί το άρθρο 13 της Σύμβασης πρέπει να είναι «πραγματική» τόσο στην πράξη όσο και από νομικής απόψεως (*McGlinchey και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, αρ. 50390/99, § 62, CEDH 2003-V).

58. Πρώτον, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι την ημερομηνία κατά την οποία το διοικητικό πρωτοδικείο απέρριψε τις πρώτες αντιρρήσεις του προσφεύγοντος, ήτοι στις 3 Σεπτεμβρίου 2010, η αναθεωρημένη εκδοχή του άρθρου 76 του Νόμου 3386/2005 το οποίο επέκτεινε το εύρος του ελέγχου που κάνει ο διοικητικός δικαστής για να συμπεριλάβει στον έλεγχο αυτό, όπως διατείνεται η Κυβέρνηση, τις συνθήκες κράτησης, δεν είχε ακόμη τεθεί σε ισχύ. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι κατά την εποχή των πραγματικών περιστατικών, το προαναφερθέν άρθρο επέτρεπε στα δικαστήρια να εξετάσουν την απόφαση για κράτηση παράτυπου μετανάστη μόνο βάσει του κινδύνου απόδρασης ή της απειλής στη δημόσια τάξη. Τα δικαστήρια δεν είχαν την εξουσία από τον εν λόγω νόμο να εξετάσουν τις συνθήκες διαβίωσης στα κέντρα κράτησης για παράτυπους μετανάστες και να διατάξουν την απόλυση μετανάστη υπ' αυτό το πρίσμα (βλ. *R.U. κατά Ελλάδας*, (προαναφερθείσα), και *A.A. κατά Ελλάδας*, αρ.^ο 12186/08, § 47, 22 Ιουλίου 2010).

59. Δεύτερον, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι στην απόφασή του της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 2010, το Διοικητικό Πρωτοδικείο δεν προέβη σε καμία ειδική ανάλυση των συνθηκών κράτησης του προσφεύγοντος. Σημειώνει ότι το εν λόγω δικαστήριο αρκέστηκε να αναγνωρίσει ότι η κράτηση επιβαλλόταν για λόγους δημοσίου συμφέροντος, και ιδίως για την καταπολέμηση της παράτυπης μετανάστευσης, ενώ η υποβολή αίτησης ασύλου

από τον προσφεύγοντα δεν καθιστούσε αυτοδικαίως παράνομη τη συνέχιση της κράτησής του ενόψει απέλασης. Όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης, έκρινε μόνον ότι ο προσφεύγων δεν είχε αποδείξει τις διστακτικές προθέσεις *les velléités* των αρχών για τη βελτίωση των συνθηκών κράτησης στο μέλλον. Ωστόσο, το διοικητικό πρωτοδικείο δεν αποφάνθηκε επί των ειδικών συνθηκών κράτησης του προσφεύγοντος στο κέντρο κράτησης όπου αυτός είχε τεθεί υπό κράτηση.

60. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι όταν ένα άτομο διατυπώσει μια υπερασπίσιμη αξίωση για παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης, η έννοια της πραγματικής προσφυγής απαιτεί, από πλευράς του Κράτους, πραγματικές και εμπειριστατωμένες έρευνες *des* προκειμένου να τεθεί τέλος στην κατάσταση στην οποία υποτίθεται ότι οφείλεται η παραβίαση (βλ., *mutatis mutandis*, *Egmez κατά Κύπρου*, αρ.º 30873/96, § 65, 21 Δεκεμβρίου 2000).

61. Ωστόσο, μολονότι στις 8 Οκτωβρίου 2010 το διοικητικό πρωτοδικείο αποφάσισε τελικά, μετά τις δεύτερες αντιρρήσεις που κατέθεσε ο προσφεύγων την απόλυσή του, αναφέροντας, με μια αόριστη διατύπωση ότι ο τόπος κράτησής του δεν ήταν κατάλληλος για την εξάμηνη διαμονή που προέβλεπε ο νόμος κατ' ανώτατο όριο, δεν απάντησε εντούτοις στα επιχειρήματά του τα σχετικά με τις συνθήκες κράτησής του. Ο προσφεύγων διέμεινε παρόλα αυτά για χρονικό διάστημα δύο μηνών στα κέντρα κράτησης Σουφλίου και Βέννας. Ωστόσο, από την επίμαχη απόφαση δεν προκύπτει εάν οι κρίσεις του διοικητικού δικαστή ίσχυαν μόνο για το μέλλον ή και για το προηγούμενο χρονικό διάστημα. Εντούτοις, ο ενδιαφερόμενος κατήγγειλε με τις αντιρρήσεις του, την έλλειψη υγιεινής και τη μη πρόσβαση σε φυσικό φως, και επικαλούνταν επίσης την επιστολή του εκπροσώπου στην Ελλάδα της Έπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες που ανέφερε τα συμπεράσματα μετά από επίσκεψη στο συνοριακό φυλάκιο Σουφλίου, η οποία έλαβε χώρα από τις 29 Σεπτεμβρίου έως την 1^η Οκτωβρίου 2010.

62. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η προσφυγή που άσκησε ο προσφεύγων βάσει του άρθρου 76 § 3 του Νόμου 3386/2005 δεν του διασφάλισε, εν προκειμένω, κατάλληλη αποκατάσταση για τη μεταχείριση που υπέστη λόγω των συνθηκών κράτησής του.

63. Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης, σε συνδυασμό με το άρθρο 3.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΛΟΓΩ ΤΩΝ ΕΛΛΕΙΨΕΩΝ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΣΥΛΟΥ ΚΑΙ ΛΟΓΩ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΙΡΑΝ

64. Ο προσφεύγων επικαλείται τα άρθρα 3 και 13 της Σύμβασης και παραπονείται για τις ελλείψεις του συστήματος εξέτασης της αίτησης ασύλου του από τις αρχές και για τον κίνδυνο να απελαθεί στην Τουρκία και εν συνεχεία στο Ιράν.

A. Επί του παραδεκτού

1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων

65. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες βοήθησε τον προσφεύγοντα κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου, στο πλαίσιο ενός προγράμματος του Ευρωπαϊκού Ταμείου για τους πρόσφυγες. Προσθέτει ότι οι αρχές τήρησαν αυστηρά τις διατάξεις του προεδρικού Διατάγματος 90/2008 σχετικά με τη χορήγηση πολιτικού ασύλου και ότι η αίτηση ασύλου του προσφεύγοντος καταχωρήθηκε αμέσως, στις 26 Αυγούστου 2010. Η Κυβέρνηση επισημαίνει συναφώς ότι οι εκπρόσωποι του προσφεύγοντος όφειλαν να τον βοηθήσουν να καταθέσει την έγγραφη αίτησή του πιο γρήγορα. Επικαλείται ιδίως μια δήλωση υπογεγραμμένη από τον προσφεύγοντα στις 21 Αυγούστου 2010, με την οποία δήλωνε ότι δεν επιθυμούσε να καταθέσει αίτηση ασύλου, ότι δεν καταδιωκόταν στη χώρα του και ότι είχε εγκαταλείψει τη χώρα του για οικονομικούς λόγους. Η Κυβέρνηση επισημαίνει επίσης ότι ο προσφεύγων δεν κινδύνευε να απελαθεί. Υποστηρίζει τέλος ότι ο προσφεύγων δεν άσκησε την αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας, που προβλέπεται από το Π.Δ. 81/2009 και ότι δεν έκανε χρήση της δυνατότητας που του έδινε το Π.Δ. 114/2011 να ασκήσει προσφυγή ενώπιον των Επιτροπών προσφυγών. Ως εκ τούτου, η Κυβέρνηση θεωρεί ότι οι αιτιάσεις αυτές πρέπει να απορριφθούν λόγω μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων ή ως καταχρηστικές.

66. Ο προσφεύγων απαντά ότι σε περίπτωση προώθησής του στο Ιράν, διέτρεχε κίνδυνο μεταχείρισης αντίθετης προς το άρθρο 3 της Σύμβασης, γεγονός άλλωστε που επιβεβαιώθηκε από το ότι οι Σουηδικές αρχές αναγνώρισαν στο πρόσωπό του το καθεστώς του πρόσφυγα. Υπογραμμίζει την αρχική άρνηση των αρχών να καταχωρήσουν την αίτηση ασύλου του, την έλλειψη ενημέρωσης για τα δικαιώματά του και τη μη μετάφραση των σχετικών εγγράφων. Υποστηρίζει, ειδικότερα, ότι λίγο μετά τη σύλληψή του, οι αρχές διέταξαν αυτομάτως την απέλασή του χωρίς να εξετάσουν την περίπτωσή του και ότι ζήτησαν από τις τουρκικές αρχές να τον συλλάβουν και να τον προωθήσουν στο Ιράν. Όσον αφορά τις προσφυγές στις οποίες αναφέρεται η Κυβέρνηση, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι δεν ήταν αποτελεσματικές απέναντι σε μια ενδεχόμενη προώθησή του στο Ιράν λόγω των επικαλούμενων ελλείψεων του συστήματος εξέτασης των αιτήσεων ασύλου στην Ελλάδα. Υποστηρίζει ότι δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να του καταλογιστεί ότι αναχώρησε από την Ελλάδα πριν την κοινοποίηση της απόφασης που απέρριπτε την αίτησή ασύλου του, καθόσον, έχοντας επίγνωση των ελλείψεων αυτών, προσπαθούσε απλώς να αποφύγει την ενδεχόμενη προώθησή του στο Ιράν.

2. Η κρίση του Δικαστηρίου

67. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι ενστάσεις που προέβαλε η Κυβέρνηση όσον αφορά το πρώτο μέρος της αιτίας, δηλαδή όσον αφορά τις ελλείψεις του συστήματος εξέτασης της αίτησης ασύλου του, συνδέονται στενά με την ουσία της σχετικής με το άρθρο 13 της Σύμβασης αιτίας και αποφασίζει να τις συνεκδικάσει.

68. Αντίθετα, όσον αφορά το δεύτερο τμήμα της αιτίας, δηλαδή τον κίνδυνο που διατρέχει ο προσφεύγων να προωθηθεί στην Τουρκία και εν συνεχεία στο Ιράν, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι ο ενδιαφερόμενος έφυγε από την Ελλάδα και πήγε στη Σουηδία πριν του κοινοποιηθεί η απόφαση η σχετική με την αίτησή ασύλου του. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι ο προσφεύγων δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι είναι θύμα ως προς αυτό και το τμήμα αυτό της αιτίας πρέπει να απορριφθεί ως ασυμβίβαστο *ratione personae* προς τη Σύμβαση, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 § 3 και 4 αυτής.

69. Επίσης το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι το πρώτο τμήμα της αιτίασης δεν είναι προδήλως αβάσιμο υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης. Σημειώνει επίσης ότι δεν αντίκειται σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Επομένως, πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτό.

B. Επί της ουσίας

70. Στις υποθέσεις όπου τίθεται θέμα απέλασης αιτούντος άσυλο, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι αποφεύγει να εξετάζει το ίδιο τις αιτήσεις ασύλου ή να ελέγξει τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη συμμορφώνονται προς τις απορρέουσες από τη Σύμβαση της Γενεύης υποχρεώσεις τους. Το κύριο μέλημα του είναι το εάν υπάρχουν πραγματικές εγγυήσεις που προστατεύουν τον προσφεύγοντα από μια αυθαίρετη επαναπροώθηση, άμεση ή έμμεση, προς την χώρα από την οποία έφυγε, *M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας* [GC], αρ.º 30696/09, § 286, CEDH 2011 *T.I. κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (déc.), αρ.º 43844/98, CEDH 2000-III, *Müslim κατά Τουρκίας*, αρ.º 53566/99, §§ 72-76, 26 Απριλίου 2005).

71. Ωστόσο, λόγω της σημασίας που δίνει το Δικαστήριο στο άρθρο 3 και στην μη αναστρέψιμη φύση της ζημίας που δύναται να προκληθεί σε περίπτωση που πραγματοποιηθεί ο κίνδυνος βασανιστηρίων ή άσχημης μεταχείρισης, ο πραγματικός χαρακτήρας μιας προσφυγής υπό την έννοια του άρθρου 13 απαιτεί έναν προσεκτικό έλεγχο από την εθνική αρχή (*Chamaïev και λοιποί κατά Γεωργίας και Ρωσίας*, αρ.º 36378/02, § 448, CEDH 2005-III), μια ανεξάρτητη και αυστηρή εξέταση κάθε αιτίασης σύμφωνα με την οποία υπάρχουν λόγοι να θεωρηθεί ότι υπάρχει κίνδυνος μιας αντίθετης προς το άρθρο 3 μεταχείρισης (*Jabari*, προαναφερθείσα, § 50) καθώς και ιδιαίτερη ταχύτητα (*Bati και λοιποί κατά Τουρκίας*, αρ. 33097/96 και 57834/00, § 136, CEDH 2004-IV), απαιτεί επίσης οι ενδιαφερόμενοι να έχουν στη διάθεσή τους μια προσφυγή που να έχει αυτοδικαίως ανασταλτικό αποτέλεσμα (*Čonka c. Belgique*, nº 51564/99, §§ 81-83, CEDH 2002-I, *Gebremedhin [Gaberamadhien]*, précité, § 66, et *I.M. κατά Γαλλίας*, nº 9152/09, §§ 156-160, 2 février 2012).

72. Προκειμένου να αποφανθεί εάν το άρθρο 13 εφαρμόζεται στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο πρέπει να ερευνήσει εάν ο προσφεύγων μπορεί, να

υποστηρίζει, κατά τρόπο που ευσταθεί, ότι η προώθησή του προς το Ιράν θα αποτελούσε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης.

73. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι κατά την άσκηση της προσφυγής, ο προσφεύγων εξέθεσε λεπτομερώς τους λόγους για τους οποίους αναγκάστηκε να φύγει από το Ιράν και προσκόμισε για να στηρίξει τους φόβους του για την χώρα καταγωγής του, αντίγραφα άρθρων που είχε γράψει. Το Δικαστήριο έχει επίσης στη διάθεσή του ένα αντίγραφο του διπλώματος οδήγησής του στη Σουηδία, όπου χορηγήθηκε στον προσφεύγοντα το καθεστώς του πρόσφυγα. Παρατηρεί συναφώς ότι οι σουηδικές αρχές έχουν ήδη αναγνωρίσει τον κίνδυνο που διέτρεχε και εξακολουθεί να διετρέχει στην χώρα καταγωγής του.

74. Για το Δικαστήριο, τα στοιχεία αυτά καταδεικνύουν ότι υπήρχε *prima facie* σοβαρός και επιβεβαιωμένος κίνδυνος να υποστεί ο προσφεύγων μεταχειρήσεις αντίθετες προς το άρθρο 3 της Σύμβασης σε περίπτωση προώθησής του στο Ιράν. Ως εκ τούτου θεωρεί ότι ο προσφεύγων έχει υπερασπίσιμη αξίωση υπό το πρίσμα του άρθρου 3 της Σύμβασης.

75. Παρόλα αυτά, στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο δεν έχει ως αποστολή να υποκαταστήσει τις εθνικές αρχές και να εκτιμήσει τους κινδύνους θα διέτρεχε ο προσφεύγων εάν προωθούνταν στο Ιράν. Για το Δικαστήριο είναι σημαντικό μόνον να ξέρει εάν υπήρχαν στην υπό κρίση υπόθεση πραγματικές εγγυήσεις που να προστατεύουν τον προσφεύγοντα από μια αυθαίρετη επαναπροώθηση, άμεση ή έμμεση, προς την χώρα καταγωγής του.

76. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, στην προαναφερθείσα απόφασή του *M.S.S.*, επισήμανε τις ελλείψεις του ελληνικού συστήματος ασύλου, όπως αυτό ίσχυε κατά την εφαρμογή του Προεδρικού Διατάγματος 81/2009 και ιδίως αυτές που συνδέονται με την πρόσβαση στην διαδικασία εξέτασης των αιτήσεων ασύλου (παράγραφοι 300-302, 315, 318 και 320 της προαναφερθείσας απόφασης).

77. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η Κυβέρνηση και ο προσφεύγων αφιερώνουν μεγάλο μέρος των παρατηρήσεών τους στις συνθήκες υλοποίησης των προγραμμάτων αρωγής στους αιτούντες άσυλο τα οποία χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση

και από το Κράτος, και ιδίως στο εάν κατά την εποχή των πραγματικών περιστατικών, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες είχε τη δυνατότητα να βοηθήσει τον προσφεύγοντα στη διαδικασία ασύλου. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν εναπόκειται σε αυτό να υπεισέλθει σε τέτοιες κρίσεις προκειμένου να αποφανθεί επί της υπό κρίση υπόθεσης.

78. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι ορισμένες από τις γενικές κρίσεις του Δικαστηρίου στην απόφαση *M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας* για την διαδικασία ασύλου στην Ελλάδα επιβεβαιώνονται από τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης. Πράγματι, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες είχε ενημερώσει επανειλημμένως εγγράφως τις αρχές για την επιθυμία του προσφεύγοντος να καταθέσει αίτηση ασύλου, γεγονός που δεν αμφισβητείται από την Κυβέρνηση. Ωστόσο, η αίτηση αυτή καταχωρήθηκε μόλις στις 26 Αυγούστου 2010. Επίσης, η αίτηση ασύλου του προσφεύγοντος απορρίφθηκε σε πρώτο βαθμό με μία απόφαση που φαίνεται να έχει συνταχθεί κατά τρόπο στερεότυπο (βλ. ανωτέρω, παράγραφο 22). Πολύ περισσότερο δε, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι έχει ήδη κρίνει ότι η πρώτη προσφυγή που επικαλείται η Κυβέρνηση, ήτοι η αίτηση ακυρώσεως που προβλέπεται από το Π.Δ. 81/2009, δεν αποτελούσε πραγματική προσφυγή (βλ. ανωτέρω παράγραφο 76). Όσον αφορά την προσφυγή που προβλέπεται από το Π.Δ. 114/2010, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι αυτή ασκήθηκε στις 22 Νοεμβρίου 2010, δηλαδή μετά την αναχώρηση του προσφεύγοντος από την Ελλάδα.

79. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 σε συνδυασμό με το άρθρο 3 λόγω των ελλείψεων του ελληνικού συστήματος χορήγησης ασύλου κατά την εποχή των πραγματικών περιστατικών. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι δεν μπορεί να προσαφθεί στον προσφεύγοντα ότι δεν εξάντλησε τα εθνικά ένδικα μέσα και η προκαταρκτική ένσταση μη εξάντλησης της Κυβέρνησης (βλ. ανωτέρω παράγραφο 65) δεν μπορεί να γίνει δεκτή .

IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

80. Ο προσφεύγων επικαλείται το άρθρο 5 §1της Σύμβασης και παραπονείται επίσης ότι η κράτησή του από τη σύλληψή του ήταν αυθαίρετη, καθόσον ήταν το αποτέλεσμα της αρχικής άρνησης καταχώρησης της αίτησης ασύλου του από τις αρχές, ότι συνεχίστηκε μετά την καταχώρηση του αιτήματός του και ενώ η απέλασή του δεν ήταν πλέον δυνατή, ότι δεν ήταν απαραίτητη για τον έλεγχο της ταυτότητάς του και ότι δεν εξυπηρετούσε ουδόλως την καλή διεξαγωγή της διαδικασίας ασύλου.

A. Επί του παραδεκτού

81. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η εν λόγω αιτίαση δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και ότι δεν αντίκειται σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου και επομένως την κηρύσσει παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας*1. Επιχειρήματα των διαδίκων*

82. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η κράτηση του προσφεύγοντος προβλεπόταν από το νόμο, δηλαδή από το άρθρο 76 του Νόμου 3386/2005 και ότι η νομιμότητά της εξετάστηκε από δικαστήριο. Υποστηρίζει ότι όταν ο προσφεύγων κατέθεσε την αίτησή ασύλου του, ήταν ήδη υπό κράτηση ενόψει της απέλασής του. Το άρθρο 13 του Διατάγματος 90/2008 προέβλεπε, κατά την εποχή των πραγματικών περιστατικών, ότι εκείνος που υπέβαλε αίτηση ασύλου και κατά του οποίου εκκρεμούσε διαδικασία απέλασης εξακολουθούσε να κρατείται και ότι η αίτησή του εξετάζεται κατά προτεραιότητα. Στις 22 Νοεμβρίου 2010, το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 13 του Προεδρικού Διατάγματος αρ. 114/2010, το οποίο προέβλεπε τη συνέχιση της κράτησης αλλοδαπού εάν πληρούνταν οι προϋποθέσεις που αναφερόταν στο άρθρο αυτό. Η Κυβέρνηση προσθέτει ότι ήδη από την κράτησή του, ο προσφεύγων είχε τη δυνατότητα να ασκήσει αντιρρήσεις κατά της επικείμενης έκδοσης απόφασης απέλασης, καθώς και αντιρρήσεις κατά της κράτησής του, χωρίς να είναι απαραίτητο να περιμένει την κοινοποίηση της απόφασης απέλασης.

83. Ο προσφεύγων απαντά ότι η κράτησή του, που άρχισε στις 2 Αυγούστου 2010, ήταν αυθαίρετη. Υποστηρίζει ότι η κατάσταση του και το καθεστώς του ως αιτούντος άσυλο δεν ελήφθησαν υπόψη και ότι η απόφαση επιβολής του μέτρου της κράτησης ελήφθη κατά τρόπο αυτόματο. Δεδομένου ότι ο νόμος 3386/2005 δεν εφαρμόζεται στους αιτούντες άσυλο, η κράτησή του δεν δικαιολογούταν. Επιπλέον, μετά την καταχώρηση της αίτησης ασύλου του, στις 26 Αυγούστου 2010, η απόφαση της απέλασης του ανεστάλη. Εντούτοις, οι αρχές δεν εξέδωσαν νέα απόφαση κράτησης, καθώς η τελευταία εξακολουθούσε να έχει ως μοναδικό σκοπό τη διασφάλιση της απέλασής του. Τέλος, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η κράτησή του ήταν αυθαίρετη λόγω της διάρκειάς της σε συνδυασμό με τις συνθήκες που επικρατούσαν κατά την κράτησή του.

2. Η κρίση του Δικαστηρίου

84. Όσον αφορά τις γενικές αρχές που διέπουν την εφαρμογή του άρθρου 5 § 1 της Σύμβασης σε υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με αυτά της παρούσας υπόθεσης, το Δικαστήριο παραπέμπει στην οικεία νομολογία του επί του θέματος (βλ. ιδίως, *Saadi κατά Ηνωμένου Βασιλείου* [GC], αρ. 13229/03, §§ 64 και 74, CEDH 2008, *Mooren κατά Γερμανίας* [GC], αρ.11364/03, §§ 72-81, CEDH 2009, *Chahal κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 15 Νοεμβρίου 1996, § 73, *Recueil* 1996-V, *Baranowski κατά Πολωνίας*, αρ. 28358/95, §§ 50-52, CEDH 2000-III, *Barjamaj*, προαναφερθείσα, §§ 36-38, 2 Μαΐου 2013, και *Khuroshvili κατά Ελλάδας*, αρ. 58165/10, §§ 107-108, 12 Δεκεμβρίου 2013).

85. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο επισημαίνει, πρώτον, ότι η στέρηση της ελευθερίας του προσφεύγοντος βασιζόταν στο άρθρο 76 του Νόμου 3386/2005. Συνεπώς, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η επίδικη κατάσταση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του εδαφίου στ) του άρθρου 5 § 1 της Σύμβασης και θεμελιώνεται στο εθνικό δίκαιο. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει συναφώς ότι το 5 § 1 στ) δεν απαιτεί η κράτηση κάποιου κατά του οποίου εκκρεμεί διαδικασία απέλασης να θεωρείται ευλόγως απαραίτητη, για να εμποδιστεί παραδείγματος χάριν από την τέλεση αδικήματος ή η απόδρασή του. (*Chahal*, προαναφερθείσα, § 112). Κατόπιν των ανωτέρω, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η κράτηση του προσφεύγοντος επιβλήθηκε για να τον εμποδίσει να παραμείνει παράνομα

στην ελληνική επικράτεια και για να διασφαλιστεί η ενδεχόμενη απέλασή του. Συνεπώς, θεωρεί ότι δεν μπορεί να αμφισβητηθεί στην υπό κρίση υπόθεση η καλή πίστη των αρμοδίων αρχών.

86. Δεύτερον, όσον αφορά τη διάρκεια της κράτησης, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι στο πλαίσιο του άρθρου 5 §1 στ), μόνον η διεξαγωγή της διαδικασίας απέλασης δικαιολογεί τη στέρηση της ελευθερίας που θεμελιώνεται στη διάταξη αυτή και ότι εάν η διαδικασία δεν διεξάγεται με την απαιτούμενη επιμέλεια, η κράτηση παύει να δικαιολογείται (*Chahal*, προαναφερθείσα, § 113, *Gebremedhin [Gaberamadhien]* κατά Γαλλίας, αρ.° 25389/05, § 74, CEDH 2007-II).

87. Ωστόσο, το Δικαστήριο επισημαίνει πρώτον ότι ο προσφεύγων κρατήθηκε για περίοδο δύο μηνών περίπου, ήτοι από τις 2 Αυγούστου έως τις 8 Οκτωβρίου 2010, οπότε και αφέθηκε ελεύθερος με απόφαση του διοικητικού πρωτοδικείου. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι μια τέτοια διάρκεια δεν μπορεί να θεωρηθεί κατ' αρχήν ως υπερβολική για την ολοκλήρωση των διοικητικών διαδικασιών ενόψει της υλοποίησης της απέλασής του.

88. Όσον αφορά την αίτηση ασύλου, το Δικαστήριο αναφέρει ότι από το εθνικό δίκαιο συνάγεται ότι εάν μια αίτηση αναστέλλει την εκτέλεση του μέτρου της απέλασης, δεν αναστέλλει και την κράτηση. Το εθνικό δίκαιο επιβάλλει μόνον η αίτηση ασύλου να εξεταστεί « κατ' απόλυτη προτεραιότητα » (βλ. ανωτέρω παράγραφο 35). Ωστόσο, στην υπό κρίση υπόθεση, ο προσφεύγων αφέθηκε ελεύθερος ένα μήνα και δεκατρείς ημέρες μετά την καταχώρηση της αίτησης ασύλου του, στις 26 Αυγούστου 2010.

89. Τέλος, αφού έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 3 λόγω των συνθηκών κράτησης στα κέντρα κράτησης στα οποία κρατήθηκε ο προσφεύγων (βλ. ανωτέρω παράγραφο 52), το Δικαστήριο δεν θεωρεί απαραίτητο να τοποθετηθεί και πάλι για το θέμα αυτό υπό το πρίσμα του άρθρου 5 § 1 στ) (βλ. προαναφερθείσα *Horshill*, § 65).

90. Κατόπιν των ανωτέρω, το Δικαστήριο κρίνει ότι η κράτηση του προσφεύγοντος δεν ήταν αυθαίρετη και ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν ήταν « νόμιμη » υπό την έννοια του άρθρου 5 § 1 στ) της Σύμβασης.

V. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5§4 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

91. Ο προσφεύγων παραπονείται επίσης για την έλλειψη αποτελεσματικότητας του δικαστικού ελέγχου της κράτησης και ιδίως για το ότι, κατά την κράτησή του, του ήταν αδύνατο, λόγω έλλειψης ενημέρωσης και βοήθειας, να προσφύγει σε κάποιο δικαστήριο που θα αποφαινόταν για τη νομιμότητα της κράτησης αυτής.

A. Επί του παραδεκτού

92. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και ότι δεν αντίκειται σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Επομένως, πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας*1. Θέσεις των διαδίκων*

93. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι δυνάμει του Νόμου 3900/2010, το άρθρο 76 του Νόμου 3386/2005 τροποποιήθηκε και ο διοικητικός δικαστής έχει εφεξής ρητά την εξουσία να ελέγχει τη νομιμότητα της κράτησης των προσώπων που βρίσκονται σε κράτηση ενόψει της απέλασής τους. Συναφώς, η Κυβέρνηση έχει υποβάλει στο δικαστήριο τις αποφάσεις που εξέδωσαν οι Πρόεδροι των Διοικητικών Πρωτοδικείων κατά το 2011 και 2012 στις οποίες έχει ληφθεί υπόψη η κατάσταση της υγείας των ενδιαφερομένων ή το ότι ήταν ανήλικοι προκειμένου να αποφανθεί το δικαστήριο για το εάν η κράτησή τους έπρεπε να συνεχιστεί. Η κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο νομικός λόγος που προβλέπεται από το άρθρο 76 του Νόμου 3386/2005 είναι πραγματικός υπό την έννοια του άρθρου 5 § 4 και ότι οι αιτιάσεις οι αντλούμενες από τις συνθήκες κράτησης μπορούν να προβληθούν με την προσφυγή αυτή. Προσθέτει ότι η αποτελεσματικότητα αυτού του ένδικου μέσου αποδεικνύεται αυτή καθαυτή, καθώς οι αντιρρήσεις της 8^{ης} Οκτωβρίου 2010 έγιναν δεκτές.

94. Ο προσφεύγων απαντά ότι κατά την εποχή των πραγματικών περιστατικών το άρθρο 76 του Νόμου 3386/2005 δεν του επέτρεπε να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της κράτησής του.

2. Η κρίση του Δικαστηρίου

95. Όσον αφορά τις γενικές αρχές που διέπουν την εφαρμογή του άρθρου 5 § 4 της Σύμβασης σε υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με αυτά της παρούσας υπόθεσης, το Δικαστήριο, παραπέμπει στην οικεία νομολογία του επί του θέματος (βλ. ιδίως, *Dougoz κατά Ελλάδα*, αρ. 40907/98, § 61, CEDH 2001-II, *S.D. κατά Ελλάδα*, προαναφερθείσα, 11 Ιουνίου 2009, *A.A. κατά Ελλάδα*, προαναφερθείσα, και *Herman και Serazadishvili κατά Ελλάδα*, αρ. 26418/11 και 45884/11, § 71, 24 Απριλίου 2014).

96. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο επισημαίνει πρώτον, ότι όσον αφορά τις αντιρρήσεις που μπορεί να ασκήσει αλλοδαπός κατά απόφασης που διατάσσει την κράτησή του ενόψει απέλασης, η τέταρτη παράγραφος του άρθρου 76 του Νόμου 3386/2005 προέβλεπε κατά την εποχή των πραγματικών περιστατικών, ότι το εν λόγω δικαστικό όργανο μπορούσε να εξετάσει την απόφαση κράτησης μόνον υπό το πρίσμα του κινδύνου δραπετεύσης ή κινδύνου για τη δημόσια τάξη. Το Δικαστήριο έχει κρίνει επανειλημμένως, ότι η διατύπωση αυτή περιείχε αμφισημία στον βαθμό που, όπως ήταν διατυπωμένο, το άρθρο 76 § 4 δεν έδινε ρητά στον δικαστή τη δυνατότητα να εξετάσει τη νομιμότητα της προώθησης που αποτελούσε κατά το ελληνικό δίκαιο, τη νομική θεμελίωση της κράτησης (*R.U. κατά Ελλάδα*, προαναφερθείσα, § 103, *A.A. κατά Ελλάδα*, προαναφερθείσα, § 73, *Tabesh*, προαναφερθείσα, § 62, *S.D. κατά Ελλάδα*, προαναφερθείσα § 73).

97. Είναι αλήθεια ότι με το Νόμο 3900/2010 τροποποιήθηκε η παράγραφος 4 του άρθρου 76 του Νόμου 3386/2005 και προβλέπει εφεξής ότι ο αρμόδιος δικαστής « κρίνει και για τη νομιμότητα της κράτησης ή της παράτασης της » πράγμα που περιλαμβάνει και τις υλικές συνθήκες της κράτησης. Ωστόσο, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι ο Νόμος 3900/2010 τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου 2011, ενώ στην υπό κρίση υπόθεση τα επίμαχα περιστατικά, όσον αφορά την αντλούμενη από το άρθρο 5 § 4 αιτίαση, έλαβαν χώρα μεταξύ των μηνών Αυγούστου και Οκτωβρίου 2010. Επομένως, τα συμπεράσματα στα οποία έχει ήδη καταλήξει το Δικαστήριο σχετικά με την αποτελεσματικότητα των αντιρρήσεων ενώπιον του προέδρου του διοικητικού πρωτοδικείου ισχύουν επίσης στην υπό κρίση υπόθεση (βλ. *Herman και Serazadishvili*, προαναφερθείσα, § 72). Εξετάζοντας τις ειδικές περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης ,

το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η υπ' αρ. Ρ80/2010 απόφαση της Προέδρου του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης απέρριψε τις αντιρρήσεις του προσφεύγοντος όσον αφορά την κράτησή του χωρίς να λάβει υπόψη τις συνέπειες της επίσημης υποβολής αίτησης ασύλου από τον προσφεύγοντα και χωρίς να εξετάσει τις συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος. Αρκέστηκε να διαπιστώσει τη βούληση των αρχών να βελτιώσουν τις συνθήκες κράτησης για το μέλλον. Το ότι το Διοικητικό πρωτοδικείο έκανε δεκτές τις δεύτερες αντιρρήσεις που κατέθεσε ο προσφεύγων, χωρίς εξάλλου να αποφανθεί επί της νομιμότητας της κράτησης, δεν μπορεί να ασκήσει επίδραση ως προς τον πραγματικό χαρακτήρα (αποτελεσματικότητα) της πρώτης προσφυγής.

98. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι ανεπάρκειες του εθνικού δικαίου κατά την εποχή των πραγματικών περιστατικών όσον αφορά την αποτελεσματικότητα του δικαστικού ελέγχου της κράτησης ενόψει απέλασης δεν είναι σύμφωνες προς τις απαιτήσεις του άρθρου 5§4 της Σύμβασης. Επομένως συμπεραίνει ότι υπήρξε παραβίαση της εν λόγω διάταξης .

VI. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 § 2 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

99. Ο προσφεύγων επικαλείται το άρθρο 5 § 2 της Σύμβασης, και παραπονείται ότι δεν ενημερώθηκε σε γλώσσα που καταλάβαινε για τους λόγους της κράτησής του και για τις προσφυγές που υπήρχαν κατά της απόφασης που τον έθετε υπό κράτηση.

100. Λαμβανομένης υπόψη της διαπίστωσης της σχετικής με το άρθρο 5 § 4 (ανωτέρω παράγραφος 98), το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν συντρέχει λόγος να εξετάσει εάν υπήρξε, εν προκειμένω, παραβίαση της διάταξης αυτής (βλ., μεταξύ άλλων, *Rahimi κατά Ελλάδας*, προαναφερθείσα).

VII. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

101. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

« Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο

ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση. »

A. Ζημία

102. Ο προσφεύγων ζητεί το ποσό των 15 000 ευρώ για την ηθική βλάβη που υπέστη.

103. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι το αιτούμενο ποσό είναι υπερβολικό και αυθαίρετο και υποστηρίζει ότι η διαπίστωση της παραβίασης θα αποτελούσε επαρκή δίκαιη ικανοποίηση.

104. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι ο προσφεύγων υπέστη ηθική βλάβη λόγω της παραβίασης των δικαιωμάτων του που προστατεύονται από τα άρθρα 3, 5 § 4 και 13 της Σύμβασης. Η ηθική αυτή βλάβη δεν αποκαθίσταται επαρκώς από τις διαπιστώσεις της παραβίασης. Αποφαινόμενο με δικαιοσύνη, το Δικαστήριο θεωρεί ότι πρέπει να επιδικάσει στον προσφεύγοντα το ποσό των 6 500 ευρώ για ηθική βλάβη, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος .

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

105. Ο προσφεύγων ζητεί επίσης, με την προσκόμιση αποδείξεων, το ποσό των 1.230 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων (αντιρρήσεις ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου, αιτήσεις προς τη διοίκηση, επίσκεψη κατά τη διάρκεια της κράτησης) και 615 ευρώ για τα αντίστοιχα έξοδα ενώπιον του Δικαστηρίου.

106. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι τα αιτούμενα ποσά δεν είναι εύλογα και ότι ο προσφεύγων δεν προσκομίζει κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει την καταβολή οποιουδήποτε ποσού.

107. Σύμφωνα με πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης βάσει του άρθρου 41 προϋποθέτει ότι αυτά αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και επιπλέον, εύλογα ως προς το ύψος τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], αρ. 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI).

108. Στην υπό κρίση υπόθεση, λαμβανομένων υπόψη των προσκομισθέντων δικαιολογητικών, ιδίως των προαναφερθεισών αποδείξεων, και σύμφωνα με τα προαναφερθέντα κριτήρια, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο να επιδικάσει στον προσφεύγοντα 1 230 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων καθώς και 615 ευρώ για τα αντίστοιχα έξοδα και δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε για την ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος .

Γ. Τόκοι υπερημερίας

109. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας επί του επιτοκίου διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

- 1. Συνεκδικάζει με την ουσία την ένσταση της Κυβέρνησης περί μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων και την απορρίπτει,*
- 2. Κηρύσσει παραδεκτή την προσφυγή όσον αφορά τις αντλούμενες από το άρθρο 3 της Σύμβασης αιτιάσεις όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος, τις αντλούμενες από το άρθρο 13 σε συνδυασμό με το άρθρο 3 αιτιάσεις όσον αφορά την έλλειψη πραγματικής προσφυγής στη διάθεση του προσφεύγοντος για να παραπονεθεί για τις συνθήκες κράτησης και εξαιτίας των ελλείψεων της διαδικασίας ασύλου, τις αντλούμενες από τα άρθρα 5 §§ 1, 2 και 4 της Σύμβασης αιτιάσεις, και απαράδεκτη ως προς τα περαιτέρω,*
- 3. Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση των άρθρων 3 και 13 της Σύμβασης όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης στα συνοριακά φυλάκια Σουφλίου και Βέννας και όσον αφορά την έλλειψη πραγματικής προσφυγής στη διάθεση του προσφεύγοντα για να παραπονεθεί για τις συνθήκες αυτές*
- 4. Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της Σύμβασης, όσον αφορά τις ελλείψεις της διαδικασίας ασύλου,*
- 5. Αποφαίνεται ότι δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 § 1 της Σύμβασης*

6. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 § 4 της Σύμβασης,
7. *Αποφαίνεται* ότι δεν συντρέχει λόγος να εξετάσει την αντλούμενη από το άρθρο 5 § 2 της Σύμβασης αιτίαση
8. *Αποφαίνεται*
- α) ότι το καθ' ου η προσφυγή κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών, τα ακόλουθα ποσά:
- i) 6 500 € (έξι χιλιάδες πεντακόσια ευρώ), συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος, για ηθική βλάβη
- ii) 615 € (εξακόσια δεκαπέντε ευρώ) για τα έξοδα και την ενώπιον του Δικαστηρίου δικαστική δαπάνη καθώς και 1 230 € (χίλια διακόσια τριάντα ευρώ) για τα αντίστοιχα ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται από τον προσφεύγοντα ως φόρος
- β) ότι από την εκπνοή της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα αυξάνεται με απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες
9. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης ως προς τα περαιτέρω.

Συντάχτηκε στα γαλλικά και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 30 Ιουλίου 2015, κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 § 2 και 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

Søren Nielsen

Γραμματέας

Isabelle Berro

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο

Η μεταφράστρια

Μαρία Καραμπάτσα